

Aștern aceste rânduri cu o rană încă deschisă în suflet, neîmpăcat cu realitatea crudă că Răzvan Codrescu, harnicul eseist, poet, traducător și apologet creștin, pe numele său de botez Adolf Marian, cel care până mai ieri vorbea cu noi atât de cald și prietenos, a trecut prematur și tragic pragul veșniciei! Prohodit direct la groapă, din cauza unor măsuri excesive ale autorităților legate de pandemia de COVID , a fost petrecut creștinește totuși, cu slujba și participarea unui frumos sobor de preoți, a rudeniilor și a prietenilor apropiați. Trupul i-a fost înhumat, așadar, în Cimitirul Pantelimon II , dar sufletul său a început, potrivit tradiției ortodoxe, un pelerinaj de șase săptămâni, la sfârșitul căruia se va înfățișa înaintea Dreptului Judecător. „Pelerinajul” lui, ca al oricărui răposat – după cum ne încredințează unii Sfinți Părinți care au scris despre viața sufletului după moartea trupului[1] –, se desfășoară prin locurile în care s-a născut, a crescut, a învățat și a ostenit, în care a făcut fapte bune ori mai puțin bune, cu voie și fără de voie. Împropătându-și memoria firului vieții, sufletul său va primi cu smerenie, apoi, în deplină cunoștință de cauză, hotărârea din ziua judecății, numită „particulară” (spre deosebire de cea de la sfârșitul veacurilor, care este numită „de obște” sau „universală”). De aceea, se știe, la șase săptămâni (în practică, în sâmbăta cea mai apropiată acestei zile), pentru sufletul celui răposat se săvârșește Sfânta Liturghie, urmată de Parastas și de slujba la mormânt, apoi agapa îndătinată și împărțirea de haine și hrană, îndeosebi pentru cei nevoiași.

Așadar, ne găsim acum în această „etapă” a peregrinării sufletului său, dar și a pregătirii pentru ziua specială a judecății. În acest context, este foarte important ca noi, toți câți l-am cunoscut și ne-am bucurat de prietenia și ajutorul lui, să-l însoțim zilnic în parcursul său liturgic, aprinzând candela sau o lumânare, rostind măcar una din rugăciunile pentru cei adormiți și, totodată, făcând milostenie după putere în numele lui, așa cum și el a fost atât de darnic, într-un fel sau altul, cu fiecare dintre noi. Toate acestea, cu credință, nădejde și dragoste. Cu credință, așa cum el a mărturisit-o în toate împrejurările, prin cuvântul rostit și scris; cu nădejde că va fi rânduit în ceata celor drepti; cu dragoste, pe măsura dragostei lui nețărmurite pentru noi și pentru întreg neamul românesc.

Fiecare în rândul cetei sale

Legat de exprimarea dorinței pentru mântuirea noastră și a semenilor noștri, suntem obișnuiți să rostim îndătinatele expresii, „ceata celor drepti”, sau „latura celor drepti”, sau „de-a dreapta lui Dumnezeu...”, ca formule bine înrădăcinate în lexicul liturgic românesc. Se cuvin însă câteva nuanțări. Le desprindem, între altele, chiar din ostenele scriitoricești ale celui pe care-l

pomenim. În anul 2003, s-a îngrijit de redactarea unei cărți unice în teologia ortodoxă, căreia îi va dedica și o introducere: «Fiecare în rândul cetei sale. Pentru o teologie a Neamului»[2], volum care așază la un loc studii și articole semnate de Nichifor Crainic, Radu Preda, Dumitru Stăniloae și... Răzvan Codrescu. Titlul cărții, ca de altfel întreg firul ei principal, este inspirat din cuvintele scrise corintenilor de către Sfântul Apostol Pavel: „De vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un Om și învierea morților. Căci precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia. Dar fiecare în rândul cetei sale...” (I Corinteni 15, 21-23 – subl. n.). Cuvintele vizează, desigur, învierea cea de obște și judecata finală, dar, parțial, ele se aplică și în cazul judecății particulare. La învierea de obște, fiecare va fi judecat în sânul neamului în care a viețuit pe pământ. Voia Domnului a fost și este ca oamenii să nu trăiască izolat, ci în comunități organizate, mai mici sau mai mari. Deodată, în familia restrânsă a rudeniilor de sânge și în marea familie a unui popor distinct. Astfel, virtuțile și păcatele omului se leagă, cu mii de fire nevăzute, de ale semenilor din cadrul propriei familii, totodată al familiei neamului în care s-a născut, a viețuit și a murit. Este firesc, așadar, ca la sfârșitul veacurilor, la învierea de obște, fiecare să fie judecat în contextul în care a săvârșit faptele bune sau rele. Altfel spus: odată cu neamul său. Judecata particulară anticipează cumva această înviere, sau viere, într-o ceată anume, propriu-zis, a celor de care este legat mai ales prin credință, preocupări, idealuri.

Ne îngăduim astfel să credem că fratele Adolf Marian va fi așezat curând în ceata Mărturisitorilor români, despre care el a scris cu atâta reverență, pe unii dintre ei cunoscându-i îndeaproape, pe alții din cele mai avizate surse și mărturii. Nădăjduim și credem că, în urma deliberării Dreptului Judecător, i se va deschide o ușă dincolo de care îl vor întâmpina chipuri luminoase, preoți și laici din aceeași ceată, proprie viețuirii virtuozitate și crezului lor comun, precum Valeriu Gafencu, Ilarion Felea, Adrian Făgețeanu, Dumitru Stăniloae, Gheorghe Calciu, Justin Pârveu, Mircea Vulcănescu, Nicolae Steinhardt, Constantin Voicescu, Ioan Ianolide, Ion Gavrilă Ogoranu ș.a. O „ceată” în care el, Adolf Marian, s-a înscris din tinerețe, prin atâtea fapte doveditoare, ca om credincios, om de cultură autentică, dar și ca patriot exemplar, sincer și discret.

Prețuire și recunoștință

Noi, prietenii apropiați, împreună cu rudeniile și cunoscuții, îi vom purta de acum în suflet simțăminte de înaltă prețuire, dar și de nelimitată recunoștință. Și nu în abstract, la modul general, ci din motive cât se poate de palpabile, practic, pentru faptele concrete pe care el le-a săvârșit pentru noi sau împreună cu noi. De pildă, slujitorii și enoriașii Bisericii Sfântul Ilie – Gorgani își vor aminti mereu de atașamentul lui sincer și cald față de comunitatea noastră parohială, arătat mai ales față de foștii deținuți politici și familiile acestora. A fost prezent la multe dintre parastasele săvârșite pentru cei care au sfârșit în închisorile comuniste ori au trecut în veșnicie după aceea. La unele dintre aceste slujbe a fost invitat să rostească un cuvânt de mângâiere și a vorbit întotdeauna cu multă simțire: concis, cu date biografice precise, într-o

limbă română de mare expresivitate și vioiciune stilistică. De altfel, se numără printre puținii intelectuali români contemporani care au scris ori au vorbit și despre foștii deținuți politici legionari, dar nu din informații urechiste ori contrafăcute, ci din surse de mână întâi, între care convorbiri și interviuri directe cu nenumărați bătrâni legionari, membri ai comunității noastre parohiale și nu numai. În acest sens, familia noastră îi rămâne adânc recunoscătoare pentru cele scrise despre părintele nostru, Constantin Voicescu. Bine informat, dar și onest întotdeauna, a scris și a vorbit sine ira et studio despre această „categorie” a foștilor întemnițați, în pofida faptului că alți intelectuali din vremea noastră o evită din felurite motive, pe care-i de prisos să le comentăm acum. Cine are bunăvoința să-i observe obiectivitatea asupra fenomenului legionar, cu bune și rele, poate să înceapă, de pildă, cu lectura volumului În căutarea legiunii pierdute, în opinia noastră una dintre cele mai bune radiografii făcute Mișcării. Totodată «Cartea Mărturisitorilor», unică în literatura noastră postdecembristă. Desigur, personalitatea lui Răzvan Codrescu nu se reduce la poziția sa demnă față de acest fenomen! El va rămâne înscris în istoria culturii române, cu litere de aur, ca scriitor prolific, poet plin de simțire, eseist original, traducător experimentat, dar și harnic ostenitor al Editurilor Christiana, Puncte Cardinale și Lumea Credinței. Iar în memoria Bisericii Ortodoxe, un remarcabil apologet creștin, după chipul iluștrilor intelectuali laici români, profund atașați de Biserică și Neam, trecuți la Domnul, cum sunt, de pildă, Simion Mehedinți, Nicolae Paulescu, G.G. Antonescu, Vasile Voiculescu, Onisifor Ghibu, Vasile Băncilă, Petre Țuțea, Mircea Vulcănescu, George Manu, Ernest Bernea, Horia Bernea, Daniel Turcea, Virgil Cândea, Ioan Alexandru și mulți-mulți alții. În același timp, în frățietate cu distinși intelectuali laici în viață, care, prin scrisul și atitudinea lor, dovedesc prețuire nețărmurită față de valorile creștine: Andrei Pleșu, Ioan Aurel Pop, Costion Nicolescu, Teodor Baconșchi, Sever Voinescu, Mihail Neamțu, Răzvan Bucuroiu, Constantin Cucuș, Sorin Dumitrescu, Dan Puric, Pavel Chirilă, Sorin Lavric, Adrian Papahagi, Bogdan Tătaru-C azaban etc. Iertat să ne fie că nu-i pomenim acum pe toți câți ar merita! Și laicii intelectuali trecuți la Domnul, și cei încă în viață și activitate, pomeniți și nepomeniți, știuți și neștiuți, dedicați unui anumit domeniu, de la îndeletniciri modeste până la statutul de academicieni, au consacrat timp și energie (și) pentru misiunea creștină, odată cu exercitarea propriei profesii. De multe ori, să recunoaștem, un îndemn moral-creștin este primit cu mai multă receptivitate de la un laic decât de la un preot sau ierarh. Slujitorii Domnului pot fi ușor socotiți ca sfătuitori subiectivi, pro domo, pe când laicii nu intră sub incidența acestor etichetări și pot, astfel, să fie mai persuasivi în anumite situații. Așa a fost și misionarismul creștin al „laicului” Răzvan Codrescu, care a sfătuit, cu timp și fără timp, pe toți cei care aveau nevoie de o povață, mai ales în momentele dificile. Dacă ne gândim, de exemplu, numai la volumul «O introducere în creștinism»[3], suntem îndreptățiți să credem că va fi apropiat mulți sceptici de Biserică, poate chiar creștini intelectuali la rândul lor, dar „nepracticanți”, cum, din păcate, întâlnim atât de frecvent.

Slavă de la Dumnezeu, nu de la oameni!

Încă din ziua trecerii lui la Domnul, unii dintre prieteni și apropiați au scris, cu durere în suflet și pe bună dreptate, că el nu a fost prețuit de mai-marii zilei, nici din sfera culturii, nici din cea politică, nici din altă parte, pentru valoarea lui intelectuală de necontestat: nici premii, nici promovări, nici elogii, nimic! Drept urmare, a trăit extrem de modest, foarte aproape de pragul sărăciei. Acum însă, trăgând o linie sub tot ce a însemnat viața lui și cunoscându-i felul de a fi, credem că de fapt nu a vrut, nici nu a căutat laudă și răsplată de la oameni, bine știind că toți

cei care primesc slava aici, pe pământ, nu mai au ce aștepta după trecerea pragului. Cunoștea, cu siguranță, cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos din Predica de pe munte, potrivit căroro cei care sunt slăviți de oameni „și-au luat plata lor” (Matei 6, 2)! De aceea, atât în zilele itinerarului liturgic de șase săptămâni, dar și pe mai departe, să ne rugăm Domnului pentru a-i da în ceruri binemeritata răsplată, iar când vom ajunge la mormântul lui din Cimitirul Pantelimon II să aprindem o lumânare și să vărsăm o lacrimă, în semn de recunoștință adâncă pentru el, prietenul drag, de care ne va fi dor până în ziua în care ne va chema Domnul pe fiecare întru Împărăția Sa, cu nădejdea că ne va învrednici să-l reîntâlnim în rândul cetei sale, propriuzis, în ceata binecuvântată a Mărturisitorilor.

(Lumea Credinței, octombrie 2021)

[1] De pildă, Serafim Rose, *Sufletul după moarte*, trad. de Grația Lungu-Constantineanu, cu binecuvântarea AșPS Serafim Joantă, Ed. Tehnopress, Iași, 2003, 284 p.

[2] Ed. Christiana, București, 2003, 288 p.

[3] Ed. Christiana, București, 2016, 472 p.